

Schakel-Kontakt

Orgaan van de Nederlandse Kerk in Duitsland

ONLINE-VERSION

37^e jaargang
nr. 6 · december 2011

[_www.nkid.kerknet.de](http://www.nkid.kerknet.de)

Geachte lezer	2
Meditatie: Een ontwapenend tentje	2
Vanuit de kerk kerkelijk bureau	3
Meditatie: Getuigenis	4
Van de Penningmeester: Een Samaritaanse in China Spel zonder grenzen	4
Collectes voor de Dr. Reijntjes- dovenschool in Sri Lanka	5
Uit de Ebertallee	6
WIJK NOORD	6
Column: Één heilige kerk ...	9
WIJK OOST	10
WIJK WEST	11
Column: Tjeetje, Klaas	13
WIJK ZUID	14
Kerkdiensten	16
Adressen	16
Colofon	16

In de twee voorgaande nummers van Schakel hadden we u alvast op enige veranderingen voorbereid. Aangezien wij echter graag groen licht van de Algemene Kerkenraadsvergadering willen hebben voordat we die aangekondigde veranderingen ook daadwerkelijk invoeren, hebben we besloten het voorlopig nog even bij het oude te laten. Wij hopen u in het volgende nummer van het nieuwe jaar definitief mee te kunnen delen wat u voortaan van Schakel-Kontakt en de website van de NKiD kunt en mag verwachten.

Dit is in ieder geval, zoveel staat vast, de laatste uitgave van Schakel in 2011. Dat wil zeggen dat u het zogenaamde Kerstnummer in handen houdt. Nu neemt dat Kerstfeest een minder prominente plaats in dan u misschien had verwacht. Dat is geen opzet geweest maar heeft vooral te maken met de vroege deadline, eind oktober, waardoor niet elke auteur zich gerealiseerd heeft dat het bij het verschijnen van dit nummer alweer zover was. Persoonlijk vind ik dat niet erg. Integendeel, ik ervaar het eerder als een weldaad dan als gemis dat ons blad niet boordevol met Kerst is. Want zegt u nu zelf, is het langzamerhand niet een beetje teveel van het goede al dat gedoe rond het Kerstfeest?

Ontegengesteld is het een belangrijk en mooi feest. Ik zou het dan ook voor geen goud willen missen, maar kan het niet een beetje minder? Het feit dat Kerst pas relatief laat ontstaan is (zie 'uit de Ebertaltee' van Rens Dijkman-Kuhn) geeft te denken. Is het wel te verantwoorden dat dit lichtfeest het feest bij uitstek, Pasen dus, in de schaduw heeft gesteld? Wat mij betreft is het een geluk bij een ongelukje dat Kerst deze laatste uitgave van het jaar niet domineert.

Dat neemt niet weg dat wij u bij deze graag gezegende Kerstdagen willen wensen. Wij hopen dat de goede boodschap van Kerst, ondanks alle toeters en bellen die dit feest begeleiden, zich een weg zal weten te banen naar uw harten. De goede boodschap dat God zich zo betrokken weet op de wereld en zo verbonden voelt met de mensen dat Hij onder ons is komen wonen – kamperen of bivakkeren noemt Tim v.d. Griend het in zijn meditatie. Een sterk verhaal, te gek voor woorden. En toch mogen wij dat binnenkort met elkaar vieren en de geboorte van Jezus van Nazareth, Gods Zoon, in onze diensten gedenken.

Namens de redactie,
Pieter Roggeband |

Een ontwapenend tentje

In de gemiddelde kerststal staan ze onafscheidelijk naast elkaar: de herders en de drie koningen. De armen ontmoeten de rijken; voor kleine en gewone mensen is Jezus er net zo goed als voor de groten der aarde. In de evangeliën blijkt dat telkens opnieuw.

De meeste mensen die Jezus ontmoet, zijn de 'kleine luyden' uit de buurt van Nazareth. Er duiken echter telkens weer uitzonderingen op: de rijke en aanzienlijke jongeling, de rijke maar gehate Zacheüs, de vooraanstaande Nicodemus. De ontmoetingen met de jongeling en Nicodemus zijn niet succesvol, maar Jezus wist niet alleen zijn 'eigen mensen' uit Galilea te boeien. Jezus was er voor beiden: machtigen en onmondigen.

Aardig is nu, dat het beeld van de stal niet klopt. Inhoudelijk klopt het wel (rijk ontmoet arm, Jezus is er in de evangeliën voor joodse herders en heidense koningen), maar de herders hebben de drie koningen nooit ontmoet. De herders komen alleen in het evangelie naar Lucas voor. Alleen in dat evangelie wordt Jezus ook in een stal geboren. De koningen komen uitsluitend in het evangelie naar Mattheus. In dat evangelie wordt Jezus gewoon thuis geboren: zijn ouders wonen eerst in Bethlehem en verhuizen later naar Nazareth. De vrome fantasie schuift die twee beelden in elkaar: Jezus verbindt en verenigt de hele mensheid (arm en rijk, dichtbij en ver), en hij deed dat vanaf het begin van zijn leven.

Het evangelie naar Marcus heeft geen kerstverhaal. Het evangelie naar Johannes voegt heel verborgen een derde beeld aan dat van de stal en het huis toe: het beeld van de tent. Over dat derde beeld wil ik het hebben. Johannes heeft een kerstverhaal met grote woorden: Jezus is het licht dat in het duister van de wereld komt. Jezus is het enige ware woord waardoor God de wereld schiep, maar dat in de wereld ook onbegrepen blijft. In Johannes 1:14 staat nu dat dat woord, dat van den beginne bij God was, een lichaam aannam en 'onder ons woonde', 'onder ons verbleef' of 'onder ons zijn intrek nam'. Zo wordt het althans meestal vertaald. Het Griekse woord voor 'wonen' dat hier gebruikt wordt, duidt alleen niet het wonen in een huis aan. Het Griekse woord dat hier staat, is een afleiding van 'skènè'. 'Skènè' betekent 'tent'.

Woonde Jezus dan niet onder ons, maar kampeerde hij onder ons, en dat om te beginnen in de koude decemberdagen? Natuurlijk gaat het beeld mank als je het zo uitlegt: kampeervakanties waren de mensen in zijn tijd vreemd. In de oertijden van het volk Israël was de tent een normale woonplaats. In de tijd van het Nieuwe Testament waren de meeste Israëlieten echter bewoners van eenvoudige huizen. Als in het Nieuwe Testament van een tent wordt gesproken, duidt dat iets aan van het feit dat Jezus maar even op aarde is geweest. Hij was een vreemdeling

en een bijwoner, om bijbelse woorden te gebruiken. Hij zou nooit helemaal thuis geraken in de wereld, hij zou altijd een vreemde steen des aanstoets blijven. Daarbij past het beeld van de tent heel goed: als iemand naast je huis of in je stad op eens een tent opslaat, dan geeft dat direct te denken. Het letterlijk 'gevestigde' leven wordt dan ontregeld. De Occupy-beweging – wat je er ook van moge denken – heeft van deze truc gebruik gemaakt.

Jezus sloeg zijn tent onder ons op. Al zeg ik het zelf: ik vind het een kleine, maar aangename ontdekking in de grondtekst van de bijbel. Wat zijn inhoud betreft, is het beeld van de tent overigens oorspronkelijk niet zo veel anders dan dat van het huis en de stal. Het gaat om 'ontwapening': het kind in de kribbe of op Maria's arm ontroert en ontwapent. Het vernieuwt ons – als het goed is – door ons te bepalen bij de zachte kanten van het leven, bij die kanten die uiteindelijk de belangrijkste zijn. Of van een kerststal onder de kerstboom alleen die boodschap nog uitgaat, kun je je afvragen. De stal heeft die functie van 'ontwapenaar' een beetje verloren. Juist de kerststal is deel van onze inventaris, van ons gevestigde leven in een huis. We halen 'm van zolder of uit de kelder. Hij draagt vooral bij aan de knusheid, aan de huiselijkheid van de kerstdagen. Niets mis mee, maar het alternatief van het Evangelie: dat klinkt wellicht wat luider door naast of in plaats van die stal ook nog een tentje onder de kerstboom te plaatsen.

Een gezegende adventstijd en zegen brengen-
de kerstdagen wenst u Tim van de Griend |

Een blik op de websites van PKN en EKD leert mij dat de PKN, bij monde van de scriba, zich momenteel ergert aan het tweede boek van de 'rebelse' predikant Klaas Hendrikse, getiteld: 'God bestaat niet en Jezus is zijn zoon'. Voor de buitenwacht is dit echter een spraakmakende theoloog, die, zo werd mij onlangs op een feestje treffend gezegd, tenminste volle kerken weten te trekken. „Ja, alleen jammer dat het blijkbaar zo moet,“ denk ik dan, zonder overigens gehinderd te worden door enige kennis van de boeken van ds. Hendrikse. Wat je er zo over hoort en leest, animeert mij niet om mij erin te verdiepen en er geld voor uit te geven. Voor een gedegenere en diepgaandere kritiek beveel ik echter de column van Tim van de Griend, 'Tjeetje, Klaas', aan.

Het gesprek met randkerkelijken en mensen die nog verder van kerk en geloof af staan, of zijn komen te staan, is thema op de synodevergadering van de EKD van 3 t/m 9 november jl. Vermoedelijk zullen daarover nu, wanneer u dit leest, berichten op de website van de EKD te vinden zijn. Het gaat overigens om meer dan om een gesprek alleen, het doel is het bedrijven van evangelisatie. Een sleutelthema wordt het genoemd. Onder het motto "Was hindert's, dass ich Christ werde?" zullen 126 Kirchenparlamentarier daarover in debat gaan. Sinds de veelgeprezen Leipziger Missionssynode in 1999, waar protestanten door middel van het thema "Reden von Gott in der Welt" hun missionaire opdracht nog eens in herinnering riepen, heeft het thema zending (Mission) steeds meer gewicht gekregen. "Es braucht eine Antwort des Glaubens, die auf die tiefen Verlusterfahrungen und Ängste zu antworten weiß", schetste der EKD-Ratsvorsitzende Nikolaus Schneider de centrale doelstelling van evangelisatie. Tegelijkertijd probeerde hij de zorg weg te nemen dat een missionaire kerk zich uit haar verantwoordelijkheid voor de wereld terug zou kunnen trekken: "Eine missionarische Kirche scheut nicht davor zurück, sich für Frieden, Gerechtigkeit und Bewahrung der Schöpfung zu engagieren, und sie hat einen langen Atem."

Naast de behandeling van dit thema zal de 'Ratsvorsitzende' bij de opening van de synode in zijn 'Ratsbericht' zoals gebruikelijk een blik terug en vooruit op de maatschappelijk-politieke uitdagingen en kerkpolitieke ontwikkelingen werpen. De evaluatie van de oecumenische ontmoeting met paus Benedictus XIV, september jl., in het Erfurter Augustinerkloster zal daarin vermoedelijk een prominente plaats innemen. Tijdens deze ontmoeting tussen de EKD-delegatie en Benedikt had Schneider er met het oog op het Reformationsjubiläum 2017 voor gepleit de herinneringen aan wederzijdse kwetsuren uit de tijd van de reformatie en de daarop volgende kerkgeschiedenis te helen en naar wegen te zoeken om tot verzoening te komen.

Op de assemblee van de katholieke bisschoppen maakte Erzbischof Robert Zollitsch begin oktober duidelijk, dat het nu de taak van de beide kerken in Duitsland is, in regelmatige ontmoetingen concrete oecumenische doelen overeen te komen, in het bijzonder met het oog op de '500. Jahrestag der Reformation 2017'. "Der Papst hat sich in Erfurt auf den Reformator Luther zubewegt und ihn anerkannt", aldus Zollitsch. Voor de 'evangelische Kirche' komt het er op aan bij deze gesprekken de balans te vinden tussen 'konfessioneller Identitätsvergewisserung' en 'ökumenischer Offenheit'.

Het met rasse schreden naderende Reformatiejubiläum ontwikkelt zich overigens langzamerhand tot 'megathema' op de agenda van de EKD. De eerste plannen zijn reeds schematisch in kaart gebracht. Met het beroepen van de voormalige 'hannoversche Landesbischofin' Margot Käßmann tot 'Lutherbotschafterin' werd een duidelijk accent geplaatst. Het is de bedoeling dat de vroegere EKD-Ratsvorsitzende in het voorjaar 2012 met behulp van haar grote populariteit nieuwsgierigheid naar dit 'Großereignis' gaat wekken en internationale contacten zal leggen.

Ook 'Altbischof' Huber ziet, volgens zijn bijdrage in de "Zeit"-Beilage "Christ und Welt", in het Reformatiejubiläum kansen voor de oecumene en spoort beide kerken aan de samenwerking te verbreden en te verdiepen. Het plan om sleutelteksten van de reformatie, zoals de 95 Thesen of Martin Luthers boekje 'Die Freiheit eines Christenmenschen', gemeenschappelijk te becomementariëren zou volgens de voormalig Ratsvorsitzende van de Evangelische Kirche in Deutschland de oecumenische toenadering kunnen dienen. Huber ondersteunde eveneens het voorstel van de EKD-Ratsvorsitzende Nikolaus Schneider, met het oog op de '500. Jahrestag der Reformation' wederzijdse kwetsuren uit het verleden te helen. Het Pausbezoek beoordeelt hij als gemiste kans voor de oecumene. Benedictus XVI heeft de indruk bevestigd dat de "Konsens-Ökumene" van theologische gesprekken, tenminste voorlopig, ten einde is. "Protestanten werden anerkennen müssen, dass wegen der Amtsfrage eine größere Nähe zwischen den Kirchen auf absehbare Zeit nach menschlichen Maßstäben schwer möglich ist", concludeert Huber. Wat niet betekent dat we daarin zouden moeten berusten: "Wir sollten die Kraft entwickeln, auf große Herausforderungen gemeinsam zu reagieren", raadt de vroegere Berliner Bischof katholieken en protestanten aan. Beide kerken zetten zich gemeenschappelijk in voor de armen en voor de levensperspectieven van toekomstige generaties evenals voor de mensenrechten. Tevens zouden ze zich samen voor vrijheid van religie sterk kunnen maken. Daar waar ze verschillende accenten plaatsen, bijvoorbeeld inzake bio-ethiek, zouden ze hun meningsverschil-

In de Schakeluitgave van augustus 2011 stond een „dringend gezocht“ oproep. Dat heb ik gelezen en heb daarop gereageerd. Daardoor mag ik me nu voorstellen als nieuwe beheerder van het kerkelijk bureau. Mijn naam

is Annie Wagenaar. Ik ben 48 jaar oud, getrouwd met Lammert Wagenaar en moeder van 5 kinderen. Wij leven en werken sinds 1986 in Duitsland. Eerst 12 jaar in Lüdinghausen (NRW), sinds 1998 in Elsfleth (NI). Toen wij in Lüdinghausen woonden, bezochten wij de kerkdiensten in Münster. Nu gaan we naar Schwei.

Wij bewerken een landbouwbedrijf met melkkoeien en alles wat daar zo mee samen gaat. Omdat het grootste gedeelte van onze kinderen zo goed als op eigen benen staat, dacht ik bij mezelf dat het nu wel weer eens tijd werd, iets voor de Nederlandse Kerk in Duitsland te doen. In zoverre kwam de oproep dus als geroepen! De administratieve kant van dit werk lokt me wel. Vroeger was ik administratief medewerkster op een schoolgemeenschap. Alhoewel het boerenbedrijf tegenwoordig ook erg veel administratie met zich meebrengt, lijkt het me leuk dit werk eveneens voor de kerk te gaan doen. Ik hoop dat ik de kerk niet teleurstel en zal mijn best doen, de zaken net zo "reibungslös" te organiseren als mevrouw De Boer dat jarenlang heeft gedaan.

Met hartelijke groet, Annie Wagenaar |

Bij deze willen we Janie de Boer die dit werk lange jaren trouw en secuur heeft gedaan kort maar krachtig heel hartelijk danken voor haar inzet. Het heeft haar niet alleen veel inspanning maar soms ook heel wat zenuwen gekost om alles op tijd klaar en geregeld te krijgen. Dat lag eigenlijk nooit aan haarzelf maar vrijwel altijd aan 'die predikanten' die meestal op het allerlaatste moment hun bijdrages aanleverden. Janie, bedankt voor je geduld en zorgvuldigheid, in het bijzonder bij het samenstellen van de jaarverslagen. Voor de toekomst wensen we jou en je man, die jou vaak met raad en daad terzijde stond, vooral als het pc-kuren betrof, Gods zegen toe. Moge het jullie goed gaan! P.R. |

len openlijk moeten bespreken. "Was wir gemeinsam sagen, gewinnt an Glaubwürdigkeit, wenn wir Diskussionen über Differenzen vorbildhaft führen." "Wir brauchen eine Ökumene des Respekts und der Freundschaft", stelde Huber voor. Dat houdt in dat de kerken elkaar 'in ihrem jeweiligen Kirchesein achten'. "Wir müssen eine Sprache überwinden, in der die einen die eigentliche Kirche und die anderen im besten Fall die uneigentliche Kirche sind." Uit protestants gezichtspunt zijn de 'evangelische' en de 'katholische Kirche' zusters.

Bron: www.ekd.de - P.R. |

Getuigenis

Bent u wel eens als getuige bij een rechtszaak geweest? Daar moet u de waarheid spreken, beloven de waarheid en niets anders dan de waarheid mede te delen, zonder er iets aan toe te voegen of weg te laten. U moet vertellen wat u zeker weet; niet wat u „geloofd“. De rechter luistert naar u opdat hij later zijn oordeel kan vellen, soms alleen op grond van wat u heeft gezegd.

Wanneer u met gewone mensen spreekt, bekend of onbekend en u geeft uw oordeel over God, de Bijbel enz., dan bent u er beslist van overtuigd, dat u de waarheid spreekt. Want u bent een gelovige kerkganger, neemt deel aan gesprekskringen enz., enz. Mensen, die u niet zo goed kent en bijvoorbeeld geen regelmatige kerkgangers zijn, zullen u echter niet altijd op uw woord geloven. Het is allemaal een „beetje vreemd“ voor hen.

Niet schrikken, lieve mensen, maar ik moet u wel vragen: „Weet u wel heel zeker dat...“, bent u daar getuige van geweest, wat u meedeelt of ‘geloofd’ u hetgeen u vertelt? Nu staat u even stil. Ja, natuurlijk geloven wij het Woord Gods. Wat is dit voor een vraag? Ziet u, u „geloofd“ het, maar absoluut zeker bent u niet, misschien wel, zoals wij Christenen allemaal, daarvan overtuigd. Maar toch?

Geloven is een relatie hebben met God en betekent iets anders dan „Ik gelóóf dat het gaat regenen“. Dat is slechts een vermoeden. Het zou kunnen, het zou ook niet kunnen.

Wanneer u gelooft, bent u er dan zeker van dat u er ook naar leeft? Zijn de 10 Geboden voor u bindend? Heel eerlijk, wie van ons heeft nooit een appeltje gestolen, nooit een keer zonder te betalen met de tram gereden? Dan gelooft u wel in God, maar geeft u er geen goed getuigenis van, het past niet bij elkaar. U bent dan het vertrouwen in uw eigen woorden kwijt, zie Exodus 20,16 en Deuteronomium 5, 20. Blijft u daarom maar liever zoals u bent, met de Kracht van de Heer in u. „Hij, die komt in de Naam van de Heer is gezegend (Ps 118, 26 en Mt 21,9).

God's Zegen voor u allen, waar u ook mag zijn. Edward Remeyn |

Een Samaritaanse in China

In deze uitgave van Schakel-Kontakt, de laatste van het ten einde lopende jaar 2011, treft u evenals in voorgaande jaren weer een overschrijvingsformulier aan, dat ik hartelijk in uw aandacht wil aanbevelen. U herinnert

zich waarschijnlijk nog wel onze „Spendenaktion“ van afgelopen juli die een verheugende respons heeft gehad. Toch wil ik nogmaals dit jaar een beroep op u doen voor een gift aan de NKiD. In de vorige uitgave van Schakel-Kontakt heb ik in mijn dankwoord er op gewezen dat bij alle blijdschap over uw milde gaven wij er toch nog niet zijn. De giften die tot nu toe in dit jaar binnengekomen zijn lopen nog wat achter bij die van vorig jaar. Dat is jammer want ze zouden eigenlijk omhoog moeten om gelijke tred te houden met de gestegen kosten.

Nadenkend over een begeleidend stukje schoot mij een recente gebeurtenis te binnen van dat kleine meisje Yue Yue in China dat door een auto aangereden werd en even later door een tweede auto overreden werd. De beelden zijn in ieder televisiejournaal over de hele wereld te zien geweest. Men kon zien hoe 18 mensen gewoon aan het midden op straat liggende, zwaar gewonde meisje voorbijgingen en hoe eerst na verloop van 10 minuten de 19e passant, een oudere vrouw, volgens de Duitse pers een „Müllsammlerin“, staan bleef, het meisje naar de kant sleepte en hulp haalde. Ik heb boven dit stukje gezet: een Samaritaanse in China omdat de parallel met de bekende

gelijkenis van Jezus in Lucas 10:25-37 evident is. Jezus gaat in deze gelijkenis in op de vraag van een bij hem komende schriftgeleerde: wie is mijn naaste.

Misschien hebben de gelijkenis aan de ene en mijn giftenverhaal aan de andere kant niet zo veel met elkaar gemeen. Toch zie ik een verbinding. Jezus geeft aan de vraagsteller een onverwacht antwoord. Dat onverwachte van het antwoord wil ik vasthouden. De gebruikelijke uitleg van de gelijkenis is dat de naaste ook heel ver kan zijn. Inderdaad kan die naaste in Oost Afrika of in Bangladesh of waar dan ook wonen. Maar dat hoeft niet. Hij kan ook in uw dorp of stad wonen of in uw straat en zelfs kan hij naast u zitten in de kerk. Het is niet altijd wat wij verwachten.

In deze zin vraag ik u, als de NKiD en haar werk u aan het hart ligt, om haar bij uw giften niet te vergeten en zeg u daarvoor reeds bij voorbaat dank. Rest mij nog, u ook van deze plaats een gezegende Advents- en Kerstviering toe te wensen en Gods zegen voor het komende jaar 2012.

Pieter Schoon, penningmeester |

De collectes van juli en augustus brachten 1107,55 Euro op.

Die van september en oktober geven we met voorbehoud: in oktober komen nog twee collectes en van de eerdere kerkdiensten ontbreken ook nog een aantal gegevens. Voorlopig staat de teller op 1777,06 Euro.

Tot nog toe hebben de collectes in de eerste negen maanden van 2011 in totaal 8446,08 Euro opgebracht.

Spel zonder grenzen

Nederlandse Kerk in Duitsland · Duitse kerken · Voetbalvereniging (VFB) Rajen

Op 03 Juni 2012 · Voetbalveld VFB Rajen · 4e Südweike in 26817 Rhaderferhn

Ten behoeve van: „Leukin“ (Vereniging voor kinderen met leukemie);
Evangelisch Lutherische Kirche Westrhaderferhn
en Nederlandse Kerk in Duitsland (NKiD)

- De dag begint om 10.00 uur met een oecumenische kerkdienst
- Aanmelden van de teams tot 29 mei 2012
- Startgeld 20 Euro
- De teams bestaan uit 5 personen
- Eten en drinken is voldoende aanwezig
- Heel belangrijk: de kleintjes onder ons komen niets tekort
- Grote verloting met een verrassende hoofdprijs
- Muziek voor jong en oud

Voor vragen en aanmelding kunt u zich aan ons wenden:

Nicole Meyer (D)
+49 4952-829344
nicole26817@gmx.de

Suzanne Oonk-Reilink (NLD)
+ 49 4952-6105421
suzanne.oonk@web.de

Collectes voor de Dr. Reijntjesdovenschool in Sri Lanka

Vanaf 2006 hebben de Kerngemeenten in Wijk Noord met collectes de Dr. Reijntjesdovenschool in Sri Lanka ondersteund.

Aanvankelijk werd er binnen de Kerngemeenten één keer in het jaar een speciale doelcollecte voor de school gehouden, maar in 2009 werd door de Wijkkerkenraad Noord besloten, van alle collectes binnen Wijk Noord 10% voor de Dr. Reijntjesdovenschool in Sri Lanka te bestemmen. Een belangrijk argument voor deze veranderde vorm van financiële ondersteuning zag men daarin, dat de gemeente zich zo elke dienst opnieuw van haar diaconale verantwoordelijkheid bewust zou kunnen maken en de Dr. Reijntjesdovenschool vaker onder de aandacht gebracht zou kunnen worden.

Het contact tussen Wijk Noord en de Dr. Reijntjesdovenschool ontstond in 2005 door bemiddeling van Wilhelmina Ebbink uit Otterndorf. Wilma Ebbink, gemeentelid van de Kerngemeente Balje, is al sinds jaren bevriend met de oprichtster en leidster van de school, Tineke de Silva-Nijkamp. Via haar konden wij in de afgelopen jaren dan ook op heel persoonlijke wijze van het sinds 1984 zo zegenrijk verrichte werk van Tineke, haar man Susiri en de overige medewerkers van de school ervaren. Eind oktober ontving Wijk Noord een bedankbrief van Tineke de Silva-Nijkamp. Aan de bedankbrief werden een nieuwsbrief en foto's toegevoegd.

Aan de mensen van de Nederlandse Kerk in Duitsland, Wijk Noord, graag wil ik u allen hartelijk bedanken voor uw financiële bijdrage voor de Dr. Reijntjesdovenschool in Sri Lanka. Uw donaties aan onze dovenschool zijn erg belangrijk. Ze geven onze kansarme dove leerlingen de kans om gratis een schoolopleiding te volgen. Na de basisschool volgt een vakopleiding en de meeste leerlingen krijgen daarna een baan. Ons doel is dat ze in de toekomst als volwaardige mensen worden geïntegreerd in de maatschappij.

Met hartelijke groeten uit Sri Lanka, ook namens de dove leerlingen en stafleden, Tineke de Silva-Nijkamp |

NIEUWSBRIEF PERIODE

JANUARI T/M OKTOBER 2011

Beste vrienden, sponsors en belangstellers, het nieuwe schooljaar startte op 9 januari met een ouderdag met lunch voor de ouders en leerlingen. Daarna was het eerst even wennen aan de drie nieuwe personeelsleden in de schoolkeuken, omdat hun voorgangers meer dan 20 jaar bij ons in dienst waren geweest. Er begonnen 6 nieuwe jonge dove kinderen in groep 1. Het is altijd ontroerend om te zien hoe de oudste leerlingen hen op hun gemak stellen en helpen. Negen van onze oudste leerlingen begonnen aan een nieuwe vakopleiding buiten onze dovenschool. Sommigen doen een computercursus, anderen een opleiding voor de confectie-industrie, auto-

monteur, metselaar of houtbewerking. Een van de jongens helpt zijn vader die visser is. Twee van onze leerlingen, die nog bruikbare gehoorresten hebben, gingen naar het gewone basisonderwijs omdat ze inmiddels genoeg taal en kennis hadden vergaard om het normale onderwijs te kunnen volgen. We blijven contact met hen houden, ook in verband met de service van hun hoortoestellen.

Op de 27ste verjaardag van de Dr. Reijntjesdovenschool (2 februari) kregen we een leuke uitnodiging van de Roteract Club uit Colombo voor een feestelijk muzikaal programma. De dove leerlingen genoten van alle optredens, hapjes en drankjes die voor hen waren georganiseerd in een theater in Colombo. Tot slot kregen ze allen nog een tas met verrassingen mee als kadootje. De Wereldkampioenschappen Cricket werden vanaf 19 februari gedeeltelijk in Sri Lanka gespeeld. Met onze leerlingen volgden we zoveel mogelijk wedstrijden op de TV. Het Nederlandse Cricket Team (onze kinderen vonden hen geweldig) viel helaas al snel af, maar Sri Lanka bleef tot de eindstrijd aanwezig. India won de beker, maar Sri Lanka won een verdiende tweede plaats!

Dit voorjaar kregen we opvallend veel Nederlands bezoeken. De buitenlanders durven gelukkig weer naar Sri Lanka te reizen nu er vrede is in het land! De verjaardag van Tineke de Silva werd weer op een uitbundige, gezellige manier gevierd op 5 maart met een pretpark vol activiteiten. Een draaimolen, springkastelen, suikerspin, goochelaar, ballonnenman etc. Onze dovenschool deed weer mee met de tekenwedstrijd en een verhaal schrijven, een competitie tussen alle dovenscholen in Sri Lanka. Er was een maand later een leuke dag in Colombo georganiseerd voor alle deelnemende scholen met een tentoonstelling van alle werk en diverse dansgroepen traden op. Drie van onze leerlingen kregen een prijs voor hun schrijftalent, uitgereikt door een minister. Het verhaal kwam zelfs in de krant.

In april werd het Singhalese en Tamil Nieuwjaar gevierd met alle tradities die erbij horen. Het was tevens het begin van de moessonregens, de tijd dat er veel kinderziektes uitbreken. We kregen dit jaar te maken met waterpokken. Vijf dove leerlingen en twee onderwijzeressen waren deze keer aan de beurt! Chintha, de juf van groep 7 nam afscheid in mei omdat ze een baby verwacht. Ze werkte

13 jaar in onze dovenschool. Daar ze op een afstand van 6 uur reizen van onze school woont, was het helaas onmogelijk om te blijven werken. Inmiddels zijn er 2 nieuwe leerkrachten aangenomen, Chanika en Ashani. Ze studeren allebei nog part time aan de universiteit in Colombo voor een degree.

Op 17 en 18 mei vierden we in Sri Lanka dat het 2600 jaar was geleden dat de Buddha werd geboren. De tempels, huizen, scholen, gebouwen, straten: alles was feestelijk versierd en verlicht om de geboorte, de verlichting en dood van de Buddha te herdenken. Zo uitbundig als deze keer had ik het in al die jaren nog nooit meegemaakt. Ook onze dovenschool zag er prachtig versierd uit met lampions, die door de leerlingen waren gemaakt.

Onze Nederlandse ambassadeur, Mrs. Leoni Cueleneare, is de Patron van de Dr. Reijntjesdovenschool. Helaas moesten we afscheid van haar nemen omdat ze m.i.v. 1 juni werd overgeplaatst naar Jemen. De komende Nederlandse ambassadeur wordt dan onze nieuwe Patron (beschermheer). Midden juni kwamen 2 vrijwilligers uit Groningen naar onze dovenschool. Dat waren Matthijs, een dove jongen van 20 jaar met zijn tolk Esther. In Nederland is dit een extra service voor doven, fantastisch! Ze voelden zich erg op hun gemak tussen onze dove leerlingen en Matthijs had meteen contact via de gebarentaal, terwijl de Nederlandse gebarentaal totaal verschillend is van de Sri Lankaanse! Matthijs had in Groningen geld verzameld voor een schoolreis en we besloten deze keer naar Kandy te gaan. Het werd een prachtige schoolreis met veel plezier onderweg in de 2 bussen, een bezoek aan de oude tempel in Kandy waar de tand van Buddha wordt bewaard, een bezoek aan het nieuwe Museum en aan de Botanische Tuin in Peradeniya.

In juli kwam er een nieuwe danslerares om de leerlingen voor te bereiden op het concert in december a.s., waar onze leerlingen 9 verschillende dansen laten zien in compleet nieuwe kostuums die door de moeders samen met de stafleden worden gemaakt. Op deze dag is er tevens een tentoonstelling met al het werk van de leerlingen over het afgelopen jaar.

In September begonnen we met een nieuw tuinproject: een plantenkwekerij voor anthuriums en orchideeën etc. We starten binnenkort ook met een paddestoelenkwekerij, zodra het huisje voor dit doel klaar is. Een nieuw fotografieproject ging van start voor de oudste leerlingen.

Hartelijke dank voor uw steun. Zonder de bijdrage van de sponsors zouden we het niet redden!

Tineke de Silva-Nijkamp |

Bekijk ook onze nieuwe schoolwebsite: www.schoolfortheblind.nl

Kerstnacht ...

In de donkerste tijd van het jaar vieren wij het feest van het licht. Op de eerste zondag van Advent steken wij in de kerk en in onze huizen een eerste kaars aan, die in een donkere wereld aarzelend haar licht verspreidt. En tijdens de volgende Adventsweken straalt steeds meer Licht de wereld in. Om in de nacht van 24 op 25 december tot een waar feest van licht

te worden. Kerstfeest. Het toppunt van licht. In een donkere wereld. Wij vieren het feest van de geboorte van Jezus. In onze romantische belevingswereld rond Kerst zijn wij geneigd, ons deze geboorte in een donkere, koude nacht en in een winters, met sneeuw bedekt landschap van Bethlehem voor te stellen. Ook al weten wij best, dat het in Israël uiterst zelden sneeuwt. En ook al weten wij allicht ook best, dat Jezus historisch gezien niet in de donkere nacht van 24 op 25 december geboren is.

Waarom wij dan in de nacht van 24 op 25 december Kerst vieren? Het antwoord op deze vraag vinden wij in het gekerstende Romeinse Rijk van de 4e eeuw na Christus. Het was onder de heerschappij van keizer Constantijn, dat het geboortefeest van Jezus met de datum van 25 december verbonden werd. In dit verband is het belangrijk ons te realiseren, dat de christenheid tot dan toe helemaal geen bijzonder feest kende, om de geboorte van Jezus te vieren. Naast Pasen, voor de eerste christenen het feest bij uitstek, gedachten zij op 6 januari Jezus' doop en daarmee zijn eerste optreden op aarde, zijn verschijning, zijn epifanie.

Op het concilie van Nicea in 325 evenwel kwam het dogma van de menswording van God in Jezus centraal te staan. Deze leer wilde de ketterse gedachte ondermijnen, dat Jezus bij zijn doop door God als zoon geadopteerd zou zijn. Met de leer van de menswording van God in Jezus ontstond ook de behoefte, de geboorte van Jezus met een bijzonder geboortefeest te vieren. Het Kerstfeest ontstond en zou van nu af aan op 25 december plaatsvinden. Het was de dag, waarop tot dan toe het heidense feest van de zonnegod gevierd werd. De dag, waarop de aarde zo jegens de zon geneigd staat, dat de nacht het langst en de dag het kortst is. De nacht het langst. Maar uiteindelijk moet zij het onderspit delven. Want op hetzelfde moment, dat de nacht het langst is, vindt de wende plaats. Wordt het licht sterker dan alle duister. Naar heidense overlevering brak de onoverwinbare zonnegod, de Sol invictus, baan. Steeds meer baan. Zo werd het heidense feest van de zonnegod gevierd. En het was dit heidense feest, dat in de 4e eeuw na Christus in het Romeinse Rijk plaats ging maken voor het geboortefeest van Jezus. In plaats van de zonnegod werd nu Jezus vereerd als de Zon van ons bestaan. Als het Licht der wereld. Want met zijn geboorte, zo beleed de kerk, kwam het Licht in onze duistere wereld.

Kerstfeest. Het toppunt van het Licht. In een duistere wereld. Ook al is Jezus historisch gezien niet in de nacht van 24 op 25 december geboren, wij hebben alle grond, om zijn geboorte in deze nacht te vieren. Want hij komt ons nabij op het moment, waarop onze nacht het langst is. Om ons dan tot een onoverwinnelijk Licht te zijn. Een nieuwe Morgen.

Een gezegend Kerstfeest toegewenst!

Rens Dijkman-Kuhn |

_KERN HAMBURG

EDWARD A. REMEYN
RETHELSTRASSE 3
22607 HAMBURG
TEL. 040.893151

Kerkdiensten

Na onze Buitendag, die wij traditiegetrouw met de kerngemeente Balje gevierd hebben (zie verslag Doetie Schilder, kerngemeente Balje) kwamen wij als kerngemeente opnieuw bij elkaar op zondag 23 oktober. Het was schitterend herfstweer en door de grote ramen van de kapel heen hadden wij het zicht op de bomen in de tuin, die getooid waren met bladeren in de prachtigste kleuren. Hoe passend, dat wij tijdens de kerkdienst stil stonden bij de gelijkenis in Lucas 13, 6-9. Jezus vergelijkt hier de mensen met bomen. Als het goed is, lijkt de mens op een boom, die in de hitte van de zon schaduw biedt en die verschillende soorten vruchten draagt. Als het niet goed is, dan is er schijnbaar iets niet in orde met de boom. In Jezus' omgang met de mensen wordt duidelijk, dat God niet alleen naar de vruchten van de mens kijkt, maar heel de mens op het oog heeft. Zoals de wijngaardenier in de gelijkenis de vruchteloze, want zieke(!) boom bewatert en bemest, zo strekt God zijn zorg en geduld uit over die mens, die heel in het bijzonder Gods zorg en geduld nodig heeft, alvorens hij opnieuw vrucht kan dragen.

Piet Visscher uit Kaltenkirchen kwam deze keer bijna op tijd de kapel binnen. In de regel komt Piet net op tijd. Hij moet dan ook het verst van ons allen rijden, om de kerkdienst te bezoeken. 'Piet Visscher is binnen, de dienst kan beginnen', zo luidt zijn intussen gevleugeld geworden woord van binnenkomst. Deze keer riep hij al van verre 'De dienst kan nog niet beginnen, want Piet Visscher is nog niet binnen'. En zo onderbraken wij lachend het woord van welkom, om Piet rustig plaats te kunnen laten nemen!

Na de dienst namen wij allen plaats aan een rijk gedekte koffietafel. Het ene meegebrachte gebak smaakte nog lekkerder dan de andere meegebrachte 'Kuchen'. Naast chocolade, koekjes was er ook nog een schaal met belegde boterhammen. Bovenal was er tijd voor elkaar en gezelligheid met elkaar.

Op zondag 4 december hopen wij onze Adventsdienst te vieren. Omdat er om verschillende redenen dit jaar geen oecumenische dienst georganiseerd kan worden, ontmoeten wij elkaar op die dag in 'eigen', Nederlandse kring, op de gebruikelijke tijd en de vertrouwde locatie. Iedereen is om 11.00 u van harte welkom in de kapel aan de Winterhudeweg 98. Onze eerstvolgende kerkdienst in het nieuwe jaar zal plaatsvinden op zondag 22 januari. Ook voor de dienst op die dag spreken wij een hartelijke uitnodiging uit!

Gespreksavonden

De voor 31 oktober geplande gespreksavond over Maria Magdalena werd afgelast, omdat in de weken eraan voorafgaand bleek, dat verschillende in de gespreksavond geïnteresseerde gemeenteleden verhinderd waren. Tijdens de dienst op 4 december zal bekend gemaakt worden, wanneer wij elkaar dan wel zullen ontmoeten, om ons in de NT-ische gestalte Maria Magdalena te verdiepen. Thematisch aansluitend aan de gespreksavonden over 'vrouwen in de bijbel' is er in het voorjaar een gespreksavond over 'vrouwen in de tijd van de reformatie' gepland. Mijn man Reiner Kuhn hoopt deze bijzondere en spannende thematiek in te leiden. De datum van deze avond zal ook op 4 december meegeedeeld worden.

Rens Dijkman-Kuhn |

_KERN WESER-ELBE / BALJE

D. SCHILDER-VAN DER HEIDE
CUXHAVENER STRASSE 145
21765 NORDLEDA
TEL. 04758.722825

Kerkdiensten

Op 4 september jl. hebben we de buitendag gevierd samen met de kerngemeente Hamburg. Het was een bijzonder mooie dag. Bijzonder omdat in de kerkdienst Wietze Jan Ausma gedoopt en Miep Kappelman als kernraadslid bevestigd werd. Door de kinderen van de 'kindernevendienst' werd Wietze Jan de wens van liefde en geluk meegegeven in de vorm van waterdruppels aan het doopvont. Bijzonder was het omdat we vele gasten in ons midden mochten hebben. Zo waren er familieleden van de doopouders, familieleden van enkele gemeenteleden en oud-gemeenteleden die in de buurt waren. Een zo grote bezetting aan kerkgangers hadden we in Balje nog niet gehad. En het was bijzonder omdat we tijd voor elkaar hadden. Voldoende tijd om met elkaar in contact te komen, om met el-

kaar van gedachten te wisselen en natuurlijk om van elkaars wel en wee te horen. Voor de kinderen was er de jaarlijkse verkleedpartij. Uit de verkleedkist, waarin allerlei kleding en schoeisel te vinden is en andere bijbehorende versieringen, wisten de kinderen weer prachtige creaties tot stand te brengen. Voor de jury, gevormd door de rest aan gemeenteleden, was het niet gemakkelijk. Gelukkig gaf de grabbeldoos keus genoeg om voor de deelnemers een passend cadeau te vinden. Wim Bus had quizvragen opgesteld en testte daarmee de kennis van de volwassenen. Erg interessant en nieuwsgierig. Voor de winnaar was door Horst Borkmann een prijs beschikbaar gesteld. Tevreden en voldaan, bij volop zonneschijn, was het prachtig om met zoveel mensen de buitendag te vieren.

De volgende kerkdienst is op 11 december a.s., de tweede Adventszondag. Een eredienst in het teken van Advent en Kerst, die om 14.00 u begint. We hopen samen vele Advents- en Kerstliederen te zingen onder begeleiding van een kwartet trompettisten onder leiding van Hendrik Tjeerdsma. Na de dienst

is er natuurlijk nog een gezellig samenzijn, waar wij, naar ik hoop, kunnen genieten van de lekkere kerstsoeprijen. U bent van harte uitgenodigd.

Het jaar 2011 loopt ten einde en 2012 volgt met rasse schreden. De data voor de erediensten in het nieuwe jaar zijn inmiddels al weer vastgelegd. Dit zijn: 26 februari, 22 april (Avondmaalsviering), 17 juni, 2 september (Buitendag) en 2 december (Advent- Kerstdienst). Wij hopen dat u de data reserveert en wij u in Balje mogen begroeten.

Wij wensen u alle goeds, een gezegende Kerst en een gezegend Nieuwjaar, namens de kernraad van Balje, Doetie Schilder-van der Heide |

Giften

Zowel in september als ook in oktober mochten wij vanuit de Kerngemeente Balje een gift van 10 Euro ontvangen. Langs deze weg zeggen wij hartelijk dank voor het totale bedrag van 20 Euro!

Rens Dijkman-Kuhn |

_KERN EMS-WESER / SCHWEI

FAM. J. HAANSTRA
WESSELSWEG 5
27798 HOLLER-NEUENWEGE
TEL. 0441.36107035

Kerkdiensten

Op zondag 11 september hebben we de jaarlijkse Buitendag van de gemeente Schwei gehouden. Deze keer waren we te gast bij de familie Elgersma in Westerholt. Op de deel hadden we gezelschap van Friese paarden, die vanwege het natte weer niet naar buiten konden! De Schriftlezingen werden voorgelezen door verschillende kinderen en er werd nog een toneelstukje opgevoerd over de barmhartige Samaritaan. Er werd ook afscheid genomen van Hanneke Haanstra en Hendrik Haanstra die uit de kernraad stappen na vele jaren trouwe dienst. Bedankt voor jullie inzet voor het vele kerkenwerk, Hanneke en Hendrik! Daarna werd Johannes Jansen bevestigd als kernraadslid. Na de dienst was er tijd voor koffie en Kuchen. Daarna hebben we Schnitzel met verschillende salades gegeten. 's Middags werd er door de kinderen een modeshow gelopen en de krachten konden nog gemeten worden met touwtrekken. Het was een gezellige dag en we willen de familie Elgersma nogmaals hartelijk danken voor de gastvrijheid. Op deze dag waren ongeveer 72 mensen aanwezig.

Op zondag 16 oktober was er een gezamenlijke dienst met de Evangelisch Lutherse gemeente Schwei. In deze dienst werd het dochttertje van Hendrik en Miriam Haanstra

gedoopt, genaamd Tialda Rebecca. De dienst werd geleid door ds. Rens Dijkman-Kuhn en Pastor Walter Jansen, die om beurten de schriftlezingen en gebeden uitspraken. Tialda Rebecca werd gedoopt door ds. Dijkman-Kuhn. Wij willen Hendrik en Miriam veel geluk en wijsheid toewensen bij de opvoeding. Na de dienst was er nog koffiedrinken en bijpraten. Bij deze dienst waren ongeveer 130 mensen aanwezig.

Onze volgende dienst hopen wij te vieren op zondag 18 december. Tijdens deze dienst kijken wij verwachtingsvol uit naar het komende Kerstfeest. Iedereen is van harte uitgenodigd, aan deze dienst deel te nemen. Van harte welkom ook bij onze eerste dienst in het nieuwe jaar! Deze is op zondag 5 februari gepland!

Hartelijke groeten,
Familie Jansen uit Wiesmoor |

Gespreksavonden

Binnen de regio's Wesermarsch en Oldenburgerland gaan wij met elkaar in gesprek op zondag 11 december. Een ieder die zin heeft om mee te discussiëren over het thema 'Homoseksualiteit en Bijbel' is op die dag om 20.00 u van harte welkom bij de familie Wageenaar, Lienen 1, 26931 te Elsfleth (tel. 04404-960296). Op zondag 18 december komen wij voor een gesprek over het bovengenoemde thema bij elkaar in de regio's Wangerland en Ostfriesland. Wij ontmoeten elkaar om 20.00 u bij de familie Jansen, Wittmunderstr. 115, 26631 Wiesmoor (tel. 04944-990297). Ook hier geldt, dat een ieder hartelijk welkom is, om aan het gesprek deel te nemen!

Rens Dijkman-Kuhn |

WIJK NOORD_**Predikant**

· Ds. Rens Dijkman-Kuhn, Hamburg

Wijkkerkenraad

- Voorzitter: Horst Borkmann
Rebhuhnweg 41, 22459 Hamburg
Tel.: 040.555 99 582
Email: horst.borkmann@web.de
- Scriba: Jacomijn Klever-Coumou
Beim Schlump 18, 20144 Hamburg
Tel. 040.45 15 83
Email: jacomina.klever@freenet.de
- Penningmeester:
Hanneke Haanstra-Zijlstra
Wesselsweg 5, 27798 Holler-Neuenwege
Tel.: 0441.361 070 35
Email: jan.haanstra@ewetel.net

Één heilige kerk ...

In Berlijn staat de volkswijk Wedding heden ten dagen bekend om haar multiculturele karakter. In de laatste 25 jaar is het aantal buitenlanders dat er woont sterk toegenomen. De dominee van de gemeente 'an der Panke' heeft het straatbeeld zien veranderen en ook de leegloop van 'zijn' kerk ervaren.

Nog een handjevol mensen komen op zondag naar de kerk en daarom moesten drie gemeentes fuseren met als gevolg dat één kerk (een prachtige kerk van Schinkel) op zondag gebruikt wordt en de andere twee leeg staan. Zo af en toe worden deze kerken gebruikt.

De Stephanuskerk is een grote kerk in nieuw gotische stijl, in het gebouw hangt de grootste kroonluchter van Europa wat een een imposante indruk maakt. Er zijn glas in loodramen en ook het romantische orgel van de firma Schlag & Söhne (gebouwd in het jaar 1904) is prachtig. Inmiddels wordt de kerk nauwelijks gebruikt, slechts voor culturele aangelegenheden, of een extra kerkdienst. De kerkbanken zijn er aan de kant geschoven en hebben plaats gemaakt voor stoelen, alsof de kerk nu echt als theater is ingewijd.

Ook in Nederland is men bekend met dit fenomeen: de kerk die een herbestemming krijgt als discotheek of supermarkt. Sommige Christen zouden liever zien dat een kerk die aan de eredienst onttrokken is, gesloopt wordt. Daarbij wordt vergeten dat een kerk ons herinnert aan de christelijke wortels van de samenleving. Op deze manier pronkt de grote Stephanuskirche in volle glorie in de Soldiner Ecke, een gedeelte van Wedding waar veel criminaliteit is en armoede. "Stond er een moskee, dan zou die goed bezocht worden", aldus de dominee.

In de uitspraak van de dominee, is een lichte teleurstelling merkbaar. Zo ook het verhaal van de wekelijkse 'Laib und Seele'. Elke week kunnen mensen die van het minimum moeten leven, voedsel ophalen bij de kerk. Toen de dominee een keer aansluitend aan het uitdelen van het eten een kerkdienst wilde houden rondom het thema 'geestelijk brood', kwam slechts één persoon van de circa 120 mensen die daar wekelijks voedsel ophalen. "Men is blijkbaar niet geïnteresseerd meer aan het geestelijke voedsel", aldus de dominee.

We leven in een tijd waarin de het aantal kerkbezoekers per jaar terugloopt. Natuurlijk is het mooi wanneer de gemeente groeit, wanneer vele mensen begroet mogen worden in een kerkdienst, wanneer een gebouw als de Stephanuskirche tenvolle wordt 'benut'. Getallen zijn voor ons meetbaar, geven ons een houvast. Vaak zeggen we na afloop van een dienst: 'het was goed bezocht', alsof we met deze uitspraak iets zeggen over het al dan niet geslaagd zijn van de kerkdienst. Maar het aantal kerkgangers is niet het beslissende van de dienst. "Want waar er twee of drie in mijn naam bijeen zijn, daar ben Ik in hun midden", aldus het evangelie naar Mattheüs 18:20.

Dit is geen woord van troost voor kleine gemeenten, die graag meer mensen in een kerkdienst zouden begroeten of voor een gemeente die haar leegstaande kerk graag zou gebruiken. Nee, het gaat om gemeenschap. En gemeenschap ontstaat al wanneer twee mensen bij elkaar komen. Een kerkdienst is geslaagd, wanneer mensen in Zijn naam bijeenkomen en daardoor een ontmoeting met elkaar en met God mogelijk wordt. Dat is de werkelijke maat waarmee gemeten wordt. Daarvoor heeft men ook geen mooi gebouw nodig.

Christelijke gemeentes kunnen elkaar onderling de ogen uitsteken met het aantal mensen dat "HUN" kerk bezoekt. Vergeten wordt, dat iedere geloofsrichting met veel of weinig gemeenteleden binnen het Christendom een vergadering vormt van gelovigen in Jezus Christus. We zijn als Christenen verbonden met elkaar, doordat we geloven aan God, hoe Hij door Jezus Christus gesproken heeft. Onderlinge verdeeldheid is een factor die door het het Christendom bemoeilijkt geloofwaar-

dig te zijn. "Naasteliefde preken, maar haat zaaien", wordt het Christendom verweten, waarbij vaak gedacht wordt aan de kruistochten, en de vele afsplitsingen die de (Nederlandse) kerkgeschiedenis kent of heeft gekend.

Gelukkig zijn er in Nederland, maar ook hier in Duitsland veel initiatieven op het gebied van de oecumene, zijn er genoeg kerken die willen uitdragen dat in Jezus Christus menselijke scheidslijnen er niet meer toe doen. Gelukkig zijn er gemeentes die bereid zijn om naar andere geluiden te luisteren, open staan voor het gesprek met mensen uit andere confessionele hoeken. Zo ook in Berlijn.

In 1970 werd de Ökumenische Rat Berlin-Brandenburg (ÖRBB) opgericht die tot op de dag van vandaag gevormd is met de bereidheid naar elkaar te luisteren en met elkaar kerkdiensten te vieren. De kerken die zich aangesloten hebben bij de ÖRBB weten en willen dat uitdragen. Zo ook de kerngemeente Berlijn (NKID). Ook het Internationale Konvent vormt een platform waar verschillende ambtsdragers uit verschillende geloofsrichtingen uit verschillende landen elkaar ontmoeten. Eens per jaar viert het Internationale Konvent tijdens de 'Gebetswoche' een oecumenische kerkdienst voor de éénheid der Christenen.

Een positief geluid, in de tijd van de ontkerkelijking. We zijn één in Christus, en we hoeven andere religies, of gemeentes met 'veel bezoekers' niet te vrezzen. Bouwen aan het koninkrijk Gods betekent de communicatie blijven zoeken, gesprekstema's niet uit de weg gaan, maar op zoek te gaan naar dat wat ons verbindt, met onszelf, met elkaar, met God. Opatd we het goede mogen behouden!

Hartelijke groet uit Wedding, Berlijn,
Hanneke Allewijn

_ Stephanuskirche

_ St. Paulskirche

_KERN MECKLENBURG-VORPOMMERN / BELLIN

MENNO KIRGHOF,
LANGESTR. 26B,
19258 WIEBENDORF,
MKIRGHOF@T-ONLINE.DE

Op een mooie zonnige zondag 2 oktober, mochten we elkaar weer ontmoeten voor een dienst in het Agrarcentrum in Bellin. De familie Ritsema ontving ons weer gastvrij met koffie en bovendien had hun zoon Joost de tafels opgevolgd met maiskolven en kastanjes, dit alles in het kader van Erntedankdag die in Evangelische Kirche op 2 oktober wordt gevierd en in Nederland in november. We waren groot en klein met 38 personen waarvan een groot aantal kinderen, jonge gezinnen die ons hoop geven voor de toekomst dat daar een levende gemeente van Christus mag blijven bestaan.

Na het uitspreken van de zegen door onze predikante Hanneke Allewijn zongen wij Ps 118: 1, 5 en 9. De preek ging over de gelijkenis van de talenten. Hierin kwam tot uitdrukking dat niet iedereen gelijk is voor God. Hij die veel gegeven is, heeft ook veel om mee te werken en hij die weinig gegeven is, mag daar ook mee werken. En als het dan niet lukt, hoeft je niet bang te zijn dat je daarop afgerekend wordt. Want de barmhartigheid van God is grenzeloos. We mogen werken met wat God ons gegeven heeft en als het niet lukt, vallen we altijd in Zijn hand.

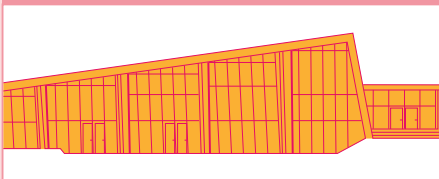
We werden begeleid door Hanneke op het elektronisch orgeltje, hetgeen vanaf zondag ons eigendom is en in Bellin mag blijven staan. De collecte is voor de NIKD en wordt door zorg van onze penningmeester Andre Kors afgedragen. Na het uitspreken van de zegen en het gezamenlijk uitspreken van het "Onze Vader" werd er uitgebreid genoten van koffie en koeken, die door de

gemeenteleden zelf gebakken waren. Tevreden en dankbaar keerde een ieder huiswaarts.

Met groeten vanuit de gemeente, Menno Kirghof |

_KERN BERLIJN

JAN FERNHOUT
SCHLANGENBADERSTRASSE 82/83
14197 BERLIJN
TEL. 030-82719913
E-MAIL: KERK-IN-BERLIJN@HOTMAIL.COM

Kerkdiensten

Op 18 september, de derde zondag in de maand, vierde de kerngemeente Berlijn haar Nederlandse kerkdienst. In de dienst stond 2 Koningen 5 centraal, het verhaal over Naäman, melaatse legeroverste van Aram. Naäman denkt dat hij weet hoe hij genezen moet worden, maar niets is minder waar. Uit het verhaal blijkt hoe Naäman zijn trots moet overwinnen, om de weg van de genezing te gaan. De vernedering die hij ervaart door zich zevenmaal in de Jordaan te wassen, wordt zijn redding.

Na de zegen en het orgel postludium vierde de gemeente haar zomerfeest. Nou ja, zomerfeest... De zon scheen weliswaar niet, het was zelfs een beetje fris buiten, geen muziek, geen dans: en toch zomerfeest. Want gezamenlijk mochten we met elkaar delen in onze verhalen en in ons eten dat we hadden meegebracht. Hanneke G. had verschillende boeketten bloemen meegebracht, Ingrid en haar doch-

ter Cynthia hadden de tafel mooi gedekt en aangekleed. Kortom: het zag er geweldig uit. Nogmaals hartelijk dank voor jullie bijdrage!

En dan was er nog de dienst van 16 oktober, een dienst waarvoor vele vaste bezoekers van de dienst hadden afgezegd. Maar toeristen wisten de Nederlandse kerk te vinden. Samen met 20 mensen vierden we de kerkdienst. De preek ging over de onthullende verhullende naam van God, God als de totaal andere. Onthullend: dat God door zijn naam zegt dat hij aanwezig is, in de zin van dat hij betrokken is, dat we Hem kunnen ervaren. En verhullend aan zijn naam is, dat we kunnen vragen: hoe is 'hij die is' Adonai dan aanwezig?

Na afloop van de dienst praatte ik met enkele mensen nog na over de dienst onder het genot van een bakje koffie (dank Arne en Anneke!) en een stukje zelfgemaakte cake van Ingeborg (de cake was weer heerlijk!)

Pausbezoek Berlijn

Op 22 september was Berlijn volop bezig met de komst van de Paus. Ook in de kerngemeente Berlijn zijn er een aantal mensen die van huis uit katholiek zijn. Samen met de Oe-

cumenische Rat Berlin-Brandenburg bezocht ik de mis in het Olympia Stadion, samen met nog 70.000 mensen. Aartsbisschop Woelki heette de Oecumenische Rat welkom, wat een week later in de halfjaarlijkse vergadering als een hoopvol teken voor oecumene werd opgevat, des te meer dat de aartsbisschop die dag zelf een bezoek bracht aan de Oecumenische Rat. Samen op weg...

Het feit dat de paus Berlijn aandeed, zorgde op tv voor debatten over het katholicisme, maar ook binnen de gemeente. Even was Berlijn en ook de Nederlandse gemeente druk met de vraag waarin we geloven en wat geloof voor ons betekent.

UIT DE GEMEENTE

Tot slot: de dagen worden korter en kouder, het duurt niet lang meer en dan begint de Adventstijd. Het Evangelie krijgt weer handen en voeten, zolang we ons daarvoor openen.

Ik wens u allen goede dagen, en gezegende Adventstijd en een goede gezonde start in het nieuwe jaar. Hartelijke groet uit Berlijn,

Ik wens u alleen een goede doorstart.
Hartelijke groet, Hanneke Allewijn |

WIJK OOST_

- Voorzitter: vacant
- Scriba: J. Fernhout, Berlijn
- Penningmeester: A. Bening

_VANUIT DE RUHR DUISBURG-RUHRORT

ERIK VAN BUREN
BRÜCKPOORT 22
46519 ALPEN
TEL. 02802 5255

Kerkdiensten

Als kerkenraad van de Ruhr (en Koningskerk, Rotterdam) zitten we met de werkgroep Pastoraat Binnenvaart in grote spanning over wat de landelijke kerk zal beslissen over de toekomst van het binnenvaartpastoraat. Zoals bekend is mij destijds opgedragen hiernaar onderzoek te doen en een rapport op te stellen. Bijna een jaar geleden was dit rapport gereed. Helaas laat een definitieve uitspraak op zich wachten, terwijl de tijd dringt. Officieel ga ik per 1 januari 2012 met emeritaat.

Wel kan ik u zeggen dat we als betrokken kerkenraadsleden en leden van de werkgroep het er van tijd tot tijd zwaar mee hebben. Ook kan ik u verzekeren dat ik na 1 januari voor de diensten in de Ruhr (en Mannheim) gewoon beschikbaar blijf, ook al zullen het er dan minder zijn dan nu. Mijn vrouw en ik willen tenslotte ook een beetje van de vrijheid van mijn pensionering genieten.

Al eerder melde ik dat we in het kader van de bezuinigingen de benedenverdieping aan de Rheinallee niet langer willen gebruiken. Inmiddels is de huur opgezegd. Officieel loopt deze nog tot 1 april, maar als zich eerder een nieuwe huurder mocht melden kan dit ook al vroeger zijn. We houden u op de hoogte.

Uit 'vanuit de Ruhr' (contact oktober 2011)
van de hand van Gert van Zeben |

ONLINE-VERSION

_VANUIT WESTFALEN-WESER-BERGLAND / MÜNSTER-HAMM

MARJA KRETSCHMANN-
WEELINK
AGATHASTR 16
48167 MÜNSTER
0251 624570

Kerkdiensten

Zondag 11 december a.s. vieren wij onze adventsdienst en houden wij aansluitend een Kerstviering met alles wat daar zo bij hoort aan versnaperingen, liederen, muziek verhalen, gedichten, enz. Wie graag een eigen bijdrage wil leveren, gelieve dat te melden aan Henk van Rijssen (tel. 02509-994258 of henkvanrijssen@hotmail.com). U kunt hem echter ook tijdens de bijeenkomst nog even aanschieten. Spontane bijdragen worden eveneens op prijs gesteld.

In de dienst zal Jesaja 65, 17-25 centraal staan. We lezen het met het Kerstevangelie reeds voor ogen en besluiten de dienst met een nog enigszins voorbarig – maar is dat niet een wezenlijk kenmerk van het geloof? – ere zij God! Wij hopen veel oude vertrouwde maar ook nieuwe gezichten te zien. Voelt u zich welkom.

Zondag 8 januari a.s. vieren wij de eerste eredienst in een nieuw jaar onzes Heren. Het is (de eerste zondag van) Epifanie. Daar hoort het verhaal over de wijzen uit het Oosten bij. Naast dit verhaal lezen we Jesaja 60 (1-14) en 1 Kor 6, 9-20. Hoogstwaarschijnlijk zullen we in de dienst helaas afscheid moeten nemen van onze vaste organiste Sonja Schleiff, die per 1 februari een baan heeft als Kantorin in een gemeente buiten Münster. Wij wensen haar al het goede voor de toekomst en hopen dat wij een goede opvolger of opvolgster krijgen. Na de dienst willen we met haar en elkaar een toast uitbrengen op het nog prille jaar des Heren 2012.

Zondag 12 februari a.s. lezen wij, naast Marcus 1 (40-45), het wonderlijke eerste hoofdstuk uit het boek Ezechiël.

Gespreksavonden

De kring 'Münster' die hetzij maandag-, hetzij vrijdagavond bijeenkomt en om 19.30 u. begint, houdt zich sinds enkele maanden met het boek Openbaring bezig. We lezen het samen hardop en proberen er aan de hand van een beknopt commentaar enigszins greep op te krijgen. Hoewel dat niet meevalt en we het een en ander open moeten laten, beleven we deze lectuur toch als een fascinerend leesavontuur. Hoe lang we dat voort zullen zetten en hoeveel avonden we er nog voor nodig zullen hebben, valt op dit ogenblik nog niet te zeggen. We ontmoeten elkaar in ieder geval 12 december a.s. bij het echtpaar Van Rijssen en (onder voorbehoud) 20 januari bij het echtpaar Van Dam en 3 februari bij het echtpaar Kamminga.

De Kring 'buiten Münster' die donderdagavond bijeen pleegt te komen en 19.00 u van start gaat, zal nog een tweede avond aan het Avondmaal wijden. Voor de eerste keer deden we dat reeds in oktober. Toen bogen wij ons over de vragen en antwoorden in de Heidelbergse Katechismus waarin dit sacrament behandeld wordt en tevens over het zogenaamde (gereformeerde) avondmaalsformulier dat in het Dienstboek is afgedrukt en velen van vroeger nog wel enigszins bekend voorkwam. In november hadden wij als intermezzo, althans dat hoop ik, want op het moment van schrijven hebben het nog voor de boeg, een gesprek over de begeleiding van mensen die op sterven liggen in het kader van de zogenaamde Hospizbeweging. De nu volgende data staan allen onder voorbehoud. 15 december ontmoeten we elkaar bij het echtpaar Kretschmann, 26 januari bij het echtpaar Schouwstra en 16 februari bij het echtpaar Dam.

Nadat we over het Avondmaal zijn uitgepraat, gaan we het hebben over de vraag voor wie God zijn heil bestemd heeft, voor alle mensen of uitsluitend voor de gelovigen?

Prettige Kerstdagen en Gods zegen voor het
nieuwe jaar gewenst. Pieter Roggeband |

_VANUIT DÜSSELDORF

BETTY STOMPHORST
AUF DER SCHIESSRUTHE 16
41564 KAARST
TEL. 02131.4029631

Kerkdiensten

Zondag 18 december vieren we een Adventsdiens. Aansluitend houden we onze Kerstviering. Dat kleine maar fijne verschil weten we in Düsseldorf ondertussen wel te maken. Op deze ene zondag proberen we aan beide aspecten recht te doen, zowel aan de verwachting en het 'nog niet' van Advent alsook aan de feestvreugde van het Kerstfeest. Daarom vertrekken we zoals gewoonlijk ingetogen vanuit Advent om tenslotte met volle borst het 'Ere zij God' aan te heffen.

De dienst begint om 10.30 u en zal hopelijk worden opgeluisterd met muziek van Truus Lootsma en kleinkinderen van gemeentelieden. We noemen geen namen omdat ze op het moment van schrijven nog niet gevraagd waren. Na de dienst is er koffie met kerststol. Vervolgens willen we met elkaar een maaltijd delen, die we zullen laten aanleveren. Dat betekent wel dat er kosten aan verbonden zijn. Vorig jaar was dat 8,50 Euro per (volwassen) persoon. Dit jaar zal het waarschijnlijk eveneens een bedrag om en nabij diezelfde koers zijn. We hebben waarschijnlijk de tijd tot 14.30 u. Daarna hebben de Indonesiërs de kerk nodig.

Wij hopen op vele oude en vertrouwde gezichten. En wie weet, zien we zelfs een nieuw gezicht. Hoe dan ook, een ieder die dit leest moge zich hartelijke welkom weten. Mocht u van plan zijn te komen, laat dat dan even aan Joop Knibbe weten zodat hij bij de opgave van de bestelling met u rekening kan houden. Laat u echter niet weerhouden om

onaangemeld alsnog spontaan aan te schuiven in de dienst en daarna. We delen wat we (besteld) hebben.

Zondag 15 januari ontmoeten we elkaar voor het eerst na de jaarwisseling in de viering van de eredienst. Het is de tweede zondag van Epifanie. We horen het bekende verhaal van de wijzen uit het oosten uit Matteüs 2. Daarnaast lezen we uit Jesaja 60. Het programma na de dienst hoeft eigenlijk niet meer te worden aangekondigd. Vijfentwintig keer heeft dat inmiddels plaats gevonden. Maar goed, hoewel volstrekt overbodig, vermeld ik nog eens dat wij na de dienst, bij leven en welzijn, bij het echtpaar Lengkeek zijn uitgenodigd om daar met elkaar het glas te heffen op het nieuwe jaar. Vervolgens wordt er gegarandeerd overheerlijke erwtensoep geserveerd. Overigens is het echtpaar Lengkeek het afgelopen jaar (oktober en november) 150 jaar oud geworden. Die jaren hebben ze onderling eerlijk verdeeld. Vandaar dat een eenvoudig rekensommetje leert hoe oud een ieder van hen is geworden. Bij deze nog eens van harte gefeliciteerd en Gods zegen gewenst voor alle jaren die jullie nog zijn vergund.

En om tenslotte nog even terug te komen op wat zich na de kerkdienst afspeelt, de oliebolbakker zal dit jaar ontbreken. Dat heeft hij januari vorig jaar (2011) reeds aangekondigd. Het scheen serieus te zijn bedoeld! Mocht iemand anders zich geroepen voelen voor (uiteraard) zelfgebakken olieballen te zorgen, houden wij ons aanbevolen.

Zondag 19 februari lezen wij naast Marcus 1 (40-45), het wonderlijke eerste hoofdstuk van het boek Ezechiël. Na de dienst is er zoals gewoonlijk koffie met een koekje. Bovendien willen wij graag een gemeentevergadering houden. Verschijnt u dus alstublieft talrijk en brengt u iets meer tijd mee dan gewoonlijk.

Gespreksavonden

Het is ongebruikelijk om in december een gespreksavond te houden. Mocht er toch animo zijn dan komt vrijdag de 16e in aanmerking. Als alles volgens planning loopt, is er nog één hoofdstuk uit de pastorale handreiking 'spreken over God' overgebleven. Daarmee zouden we dit onderwerp aan het eind van het jaar mooi hebben afgesloten. Mocht de gespreksavond in december komen te vervallen, zal dit hoofdstuk 13 januari aan bod komen. In dat geval starten we 17 februari met een nieuw thema. Aangezien we het vorig jaar over de doop hebben gehad, ligt het voor de hand het Avondmaal te bespreken. De plaats van samenkomst in december (2011) en februari (2012) moet nog worden afgesproken. In januari (2012) ontmoeten we elkaar bij het echtpaar Stomphorst.

**U allen Pretige Kerstdagen en Gods zegen voor het
 nieuwe jaar des Heren 2012 gewenst.**
Pieter Roggeband |

WIJK WEST_**Predikant**

· Ds. P. Roggeband
 Tel.: 0201.5239136
 E-mail: roggebandp@web.de

Wijkkerkenraad

· Voorzitter: Henk Stomphorst
 Tel.: 02131.4029631
 E-mail: jhs@stomphorst.de
 · Scriba: Margarethe Fuchs
 Tel.: 02203-53285
 E-mail: margyf@web.de
 · Penningmeester: Dietmar Scholten
 Tel.: 02104.31230
 E-mail: discholten@yahoo.de

_ VANUIT KEULEN-BONN

JAAP JONKHEER
HARLESSSTR. 5
53129 BONN
0152 22845590

Kerkdiensten

26 december ofwel tweede tweede Kerstdag erstdag houden we onze Kerstdienst. Dat is het voorrecht van de kern Keulen-Bonn, dat zij een 'echte' Kerstdienst kan vieren. Deze dienst begint met het oog op de te verwachten feestdrukte pas om 11.00 u. Als we geluk hebben, kunnen we misschien gebruik maken van de kerkzaal en het orgel. Na de dienst is er allerlei lekkers dat bij zo'n Kerstfeest hoort. Of u daar na 'Heiligabend' en eerste Kerstdag nog ruimte voor hebt, is natuurlijk een andere vraag. Wij hopen in ieder geval velen van u te mogen begroeten en met elkaar een, in alle opzichten, goede dienst te beleven.

Zondag 29 januari ontmoeten we elkaar weer gewoon om 10.15 u voor de viering van de eerste Nederlandstalige kerkdienst van het nieuwe jaar. Deze zondag ligt evenals de voorgaande zondagen in januari onder het beslag van Epifanie. We lezen het bijbehorende verhaal uit Matteüs 2, 1-18, samen met Jesaja 60, 1-14.

Hoewel van het nieuwe jaar inmiddels alweer bijna één maand om is, zou het leuk zijn wanneer we er met elkaar toch een toast op uit zouden kunnen brengen. En voor de autorijders onder u: er is ondertussen ook alcoholvrije sekt op de markt die best te drinken is. Zondag 26 februari lezen wij naast Marcus 1 (40-45), het wonderlijke eerste hoofdstuk van het boek Ezechiël. Na de dienst is er zoals gewoonlijk koffie met een koekje en vermoedelijk zelfs meer dan dat.

Gespreksavonden

Of wij in december nog een keer bijeen zullen komen, hebben we nog niet afgesproken. Als we dat wensen, stel ik woensdag 7 december voor. Die avond kunnen we ons gesprek over de zogeheten alverzoening afsluiten. Mocht het in december echter niet meer lukken, schuiven we die afsluiting door naar de eerstvolgende bijeenkomst op 11 januari (2012). In februari komen we woensdag de 8e bijeen. Na de kwestie van de alverzoening staat de betekenis van het Avondmaal op het programma. Bovengenoemde data zijn overigens slechts voorstellen van mijn kant en staan dus onder voorbehoud.

Prettige Kerstdagen en Gods zegen
voor het nieuwe jaar gewenst. Pieter Roggeband |

Tjeetje, Klaas

Als iets verenigt, is het een gezamenlijke vijand. Bij mannen tot een bepaalde leeftijd (bij sommigen schijnt het nooit over te gaan), is de vijand bij voorkeur ook van het mannelijk geslacht en van een generatie ouder – zo wil althans de psychologie van de koude grond, maar een kern van waarheid zit erin. De vijand is de vader.

De tweede publicatie van Klaas Hendrikse, zelfverklaard atheïstisch predikant te Middelburg en omstreken, heeft de Protestantse Kerk andermaal in beroering gebracht. Klaas Hendrikse heeft de leeftijd van mijn vader. Ik moet zijn tweede boekje nog lezen. Uit overwegingen van valse zuinigheid laat ik Nederlandse boeken naar – jawel – mijn vader (en moeder) sturen, waar ik ze dan na een tijdje afhaal. Scheelt een euro in de porto; bij hen ligt de nieuwe Hendrikse nu op de mat.

Moet mij dat van een oordeel afhouden? Nee, en als ik te vroeg heb geoordeeld, corrigeer ik dat in de volgende Schakel. Ik las deze week een interview op de website van Trouw, en dacht: 'Tjeetje, Klaas'. Ik had het niet gewild, maar ik vrees dat ik je toch nog tot de afbraaktheologen moet rekenen. Afbraaktheologie – dat was de gezamenlijke vijand tijdens mijn theologiestudie. Afbraaktheologen – dat waren de boze vaders, Kuitert voorop, hoewel die mijn opa had kunnen zijn.

En ze zijn het wat mij betreft nog steeds, hoewel ik denk dat ik wel zo'n beetje uit de puberteit ben. 'De leidsmensen van de Protestantse Kerk hadden me er vanwege mijn uitspraken uit moet gooien', 'Jezus was niet uniek', 'De christelijke traditie heeft een supermens en een God van hem gemaakt' – ik vat het interview met Klaas Hendrikse in Trouw even samen. (Wat dat 'eruit gooien' betreft: het lijkt me voor een wannabe-rebel de ultieme straf, dat hij er niet wordt uitgegoid – maar dat terzijde.) Waarom is dit afbraaktheologie en wat is daar zo verkeerd aan? En waarom dacht ik 'Tjeetje, Klaas', met andere woorden: waarom was ik met Hendrikses eerste boek nog zoveel blijer?

'Gewone' gelovigen mogen van hun predikant verwachten, dat zij of hij kan uitleggen, wat de bijbelse boodschap en de christelijke traditie betekenen. Een predikant hoort in elk geval te proberen om dat in woorden en daden uit te leggen – of dat lukt is een tweede. Zo versta ik althans mijn eigen beroep. En Hendrikses eerste boek liet zich wat mij betreft ook nog zó lezen: het was een omstreden poging om de betekenis van het woord 'God' te onderzoeken, om woorden te geven aan wat 'God' voor moderne mensen kan betekenen. Het was een omstreden poging om het potentieel van met name het Oude Testament te onderzoeken. God is niet als een ding, maar hoe is Hij dan wél? Hendrikse zocht naar een positief antwoord op een vraag die uiterst moeilijk geworden is.

Hoe dan wél – dat wil ik horen. In het eerste boek las ik nog over 'volwassen afhankelijkheid' die juist voor het aanzicht van God ontstaat. In het eerste boek las ik nog over het beschermende besef dat er iemand op je levensweg met je meegaat. Ik heb het in het toch uitgebreide interview niet gehoord en vond dat in de eerste plaats wat tragisch. Tjeetje, Klaas, dan is het toch nog tot afbraak en schoppen geworden. Over Jezus gaat het tweede boek, en ik las in het interview slechts dat de kerk hem ten onrechte heeft opgehield. En dat er in die kerk een spruitjesgeur hangt.

Het mag allemaal waar zijn, het is wellicht allemaal waar. Maar ik wil iets anders horen. Ik wil horen, dat Jezus ons heeft geboden om radicaal in te staan voor de zwakke – omdat God geen standaard kent waaraan wordt afgemeten wat levenswaardig zou zijn. Ik wil horen, dat zijn beweging er in weerwil van de omgeving voor streed om etnische en sociale grenzen te doorbreken – omdat die voor God ook niet van belang zijn. Ik wil horen, dat hij liefde voor de vijand preekte in een tijd waarin dat als verraad kon worden begrepen – omdat God boven allen staat. Die boodschap is niet evenzeer bij Plato of de Boeddha te halen, geloof ik nog altijd. Ik weet wat Jezus en wat zijn Evangelie allemaal niet uniek maakt. Daarvoor is een universitaire theologiestudie: om jaren te ontzuichten. 's Zondags wil ik iets anders horen: waarom deze Jezus en dit Evangelie toch uniek zouden zijn.

Misschien is het daarom dat zonen vaders als hun vijanden hebben: ze zijn van hen afhankelijk voor goede raad en voor levensadvies. Vaders zijn diegenen van wie ze nooit helemaal kunnen winnen. Maar wat als die vaders niet meer willen winnen, als ze het spel van de zonen voor belachelijk verklaren? Dan rest de zonen meewarigheid en vertwijfeling. En verontwaardiging en grotere boosheid: ze willen van hun vaders kunnen leren om het vervolgens nadrukkelijk anders te doen. Ik heb het bange vermoeden, dat Hendrikse in zijn nieuwe boek voor mij die vaderrol niet meer kan spelen. Tjeetje, Klaas, wat jammer.

Tim van de Griend |

Twee 'Hinweise' vormen deze keer het inleidende tekstje op deze pagina's voor wijk Zuid.

De eerste 'Hinweis' betreft het doel van de collecte. Al door Roel Visser was de overweging gegeven om na enige jaren het doel van 'de tien procent' weer eens te wijzigen. In de wijkkerkenraad is daarover gesproken, maar een goed alternatief voor de 10%-afdracht aan de Taizé-broeders in Bangladesh is nog niet gevonden. Bovendien vindt de wijkraad het belangrijk, dat er suggesties uit de wijk zelf komen. Kent u dus een goed diaconaal project, bij voorkeur een project dat via de EKD, onze 'hoofdsponsor', loopt, dan kunt u zich bij mij of een van de wijkraadsleden melden!

Nog op de wijkraad is over een 'winterprocedure' gesproken. Besloten is dat diensten bij frisse sneeuwval (zoals met kerst vorig jaar) uitvallen. Om dat kenbaar te maken wordt een mail verstuurd, iets op de website geschreven en bellen kernraadsleden naar vermogen potentiële kerkdienstbezoekers langs.

WIJK ZUID_

Predikant en eerste voorzitter

· ds. Tim van de Griend
Tel.: 0151.41639646;
nieuw: 01764 7045499
E-mail: griend@nkid.kerknet.de

Wijkkerkenraad

· 2e voorzitter: Jethro Wanink;
kern Stuttgart; Tel.: 0173.9147389;
E-mail: wanink@nkid.kerknet.de
· Scriba: Bernie Matser; kern München;
Tel.: 089.32731077;
E-mail: matsers@nkid.kerknet.de
· Penningmeester: Henri van der Mieden;
Tel.: 08076.8960;
E-mail: mieden@nkid.kerknet.de
vanaf 1. 1. 2012: Pieter Schoon
Schulzstraße 13B, 85579 Neubiberg
Tel. 089.6013503
E-mail: pschoon@web.de

_KERN FRANKFURT

HEIKE ULLMANN, KLEINOSTHEIM
06027-99107
FRANKFURT@NKID.KERKNET.DE

In het lommerrijke Westend staat de evangelisch-reformierte Kirche van Frankfurt. Het is de enige kerk die ik ken, die op een parkeergarage is gebouwd. Je zou het de inculturatie van het evangelie kunnen noemen: in een stad die door veel grote auto's wordt gedomineerd, kan een kerkgebouw niet zonder ondergrondse parkeergarage.

Bovenin dat kerkgebouw komt de Nederlandse gemeente samen, vanaf oktober gelukkig weer met de zekerheid van instrumentaal begeleide liederen. Wellicht dat daarmee een dipje in het kerkelijk leven mede is overwonnen, al hangt die dip ook samen met de verhuizing uit Frankfurt van twee families die de Frankfurter gemeente 'droegen'.

Zeer veel mensen uit de Frankfurter regio heb ik in oktober bezocht. Het waren voor mijn gevoel over het algemeen goede ontmoetingen, waarin mij herhaald het grote besef van betrokkenheid bij de NKiD bleek. Vanwege de afstand, ziekte en soms ouderdom is het voor velen echter bezwaarlijk de diensten in het Westend regelmatig te bezoeken. 'Moedig voorwaarts', sprak ik tot mezelf met de woorden van volksschrijver Gerard Reve. De gemeente wordt zo nu en dan ook weer door 'nieuwelingen' gevonden en bovenal: ze is een goede en aangename plek, waar ontmoetingen en waar verdieping tot stand komen.

Als u dit leest, is Reves 'voorwaarts' al realiteit geworden. De gesprekskring is op gang gekomen, de gezamenlijke kerkdienst met aansluitende 'buitenmiddag' hebben plaatsgevonden. De dienst van advent staat voor de deur. In die dienst op 4 december gaat collega Jisk Steetskamp uit Oberhöchstadt voor. Ik heb met hem geruild. Met kerst en begin februari is het dan weer aan mij. In de diensten zullen, naar het zich laat aanzien, het vierde, vijfde en zesde gebod aan de orde komen.

*Ik wens u vrede en alle goeds
voor de winterdagen,
Tim van de Griend |*

_KERN KARLSRUHE

JANIE DE BOER, KARLSRUHE
0721-460517
KARLSRUHE@NKID.KERKNET.DE

Vom Südwesten nichts Neues. Over de dienst van september is in de vorige Schakel reeds geschreven, over de dienst van oktober kan in deze Schakel nog niet worden geschreven, omdat die – als ik dit schrijf – pas morgen wordt gehouden. Bij een groot aantal vakantiegegangenen en anderszins afwezigen ging de kring van begin oktober niet door.

Als er zo weinig te berichten is over voorbijgane kerkdiensten, is er des te meer plek voor een kleine hommage: op de Algemene Kerkenraad van 12 november neemt Janie de Boer afscheid als hoofd en enig vrijwillig medewerker van het kerkelijk bureau. Ze blijft lid van de kernraad in Karlsruhe en van de AK. Met enig onderdrukt gezucht word ik vanuit Karlsruhe op onvolmaakt uitgevoerde herderlijke taken gewezen. Ik weet dat ik de woorden 'oud' en 'leeftijd' niet meer in de mond mag nemen, maar hoor desondanks graag dat ik zelf een 'halve student' ben. En ik weet ook, dat ik dit soort dingen van Janie helemaal niet mag schrijven, maar vermoed dat ze het desondanks heimelijk op prijs stelt, dat ik u er toch deelgenoot van heb gemaakt.

De ernst gebiedt daaraan toe te voegen, dat Janie gedurende tientallen jaren een van de stuwende krachten achter het kerkelijk leven van de Nederlandse Kerk is geweest en dat – naar ik aanneem – nog zal zijn, maar dan niet meer als administrateur. Zowel aanvankelijk in Hamburg als nu in Karlsruhe heeft ze de voortgang van het kerkelijk leven in de NKiD, hoe moeilijk die soms ook is, voor mijn gevoel gedragen op een manier die ze zelf geneigd is te onderschatten. Dat zij hier gezegd. Nu moet deze 'halve student' niet vergeten voor Janie ten afscheid een boeket bloemen te kopen voor op de komende AK-vergadering.

Voor de komende diensten in Karlsruhe verwijs ik u naar de achterkant van dit blad. Bijzondere aandacht en aanbeveling verdient de dienst op tweede advent, 4 december. Naar traditie wordt die opgeluisterd met kerstmuziek van een gelegenheidsensemble rond gemeentelid Jennifer Back. |

_KERN STUTT GART

MARIA HERRE, STUTT GART
0711-6737005
STUTT GART@NKID.KERKNET.DE

Vooruitblik

Voor de diensten van de komende maanden verwijs ik u naar de achterzijde van dit blad. De winterse aanvangstijd is 11.15 uur. In alle diensten tot het einde van maart ga ik zelf voor. Daarmee wordt hopelijk het bij mijzelf en sommigen in de gemeente levende gevoel recht gedaan, dat al te veel wisseling bij het voorgaan voor de continuïteit van het gemeentelven niet goed is. Dat ik een parttimer ben, zij het ook met een 90%-aanstelling, mag voor mijn gevoel geen gevolgen hebben voor die continuïteit. Ik moet eens bedenken, wat en of het mij iets betekent om in deeltijdse dienst te zijn.

Wat veel belangrijker is, is dat op 11 december twee kinderen op het program staat: Joel en Malik, zonen van Martine Kugel en Jörg van Orden. In de komende weken vindt een aantal doopgesprekken plaats. Namens de kernraad nodig ik een ieder in het bijzonder uit om de dienst van 11 december bij te wonen.

Terugblik

In Stuttgart is het gemeentelven na de zomervakantie goed op gang gekomen. In de diensten van september en oktober ging ikzelf twee keer voor en daarnaast preekten Jan Visser en Martin Hartman over respectievelijk Exodus 2 en Job 1: Mozes' verzet en vlucht en Jobs eerste beproeving. Op 25 september had de kern in Stuttgart ook weer eens een schippersfamilie te gast, die was afgemeerd in Plochingen.

Met twee intensieve gesprekken over het avondmaal en een eerste gesprek over de doop heeft ook de gesprekskring een - in vergelijking tot de andere kernen - vliegende start gekend. |

_KERN MÜNCHEN

INGE KLOK-GLUFKE, EGLHARTING
08091-538020
MUENCHEN@NKID.KERKNET.DE

Voor het eerst in tientallen jaren viel de buitendag van de kern München in het letterlijke en figuurlijke water. Op 18 september regende en miste het een dag lang. De oevers van de Starnberger See lagen er drassig bij. Het glooiende landschap rond Magnetsried nodigde er op deze zondag allerminst toe uit om een wandeling te maken. En juist dat, wandelen, is gewoonlijk een van de hoofdbestanddelen van de Münchense buitendagen. Een ontbijt, een dienst over het eerste gebod in het barokke dorpskerkje, een uitgebreid middagmaal, gesprekken en een gezamenlijk avondgesprek over het tweede gebod vormden ditmaal de ingrediënten van de dag. Ondanks de regen waren zo'n 25 mensen naar Magnetsried afgezakt.

Op 16 oktober was in de preek het derde gebod aan de beurt: dat om Gods naam niet ijdel te gebruiken. Er werd avondmaal gevierd, en tot mijn geluk en dat van de kern doken er, zoals ook in de voorbije diensten, nieuwe bezoekers op.

Drie dagen daarvoor voerden Jannie van der Woerd en ik als vertegenwoordiging van de Nederlandse kerk in München met vertegenwoordigers van andere buitenlandse kerken een gesprek over de kerkelijke omgang met

homoseksualiteit. De aanleiding daarvoor was een buitengewoon felle en – wat mij betreft – exegetisch buitengewoon bedenkelijke preek van een Afrikaanse collega in de gezamenlijke dienst van buitenlandse kerken in juni. Het gesprek verliep in goede harmonie en had tot conclusie, dat het het streven moet zijn de samenwerking en het gesprek tussen buitenlandse gemeentes, ondanks soms radicaal verschillende opvattingen, voort te zetten.

Voor de komende maanden staat op de reguliere tijd, op de reguliere derde zondag een dienst gepland. Over de gesprekskring en het begin van de avondmaalscatechese voor kinderen worden u en jullie per mail en telefoon bericht.

Dan rest een herhaalde hommage: Henri van der Mieden had al afscheid genomen als penningmeester van de AK en daarbij aangekondigd ook zijn penningmeesterschap van de wijk Zuid aan het einde van het jaar 2011 te willen beëindigen. Dat is met de wijkraadsvergadering van 8 oktober gebeurd. De financiën van de NKiD hebben Henri en second but not least zijn vrouw Bruni werk en zorgen bereid. Dat is – om in boekhouderstermen te blijven – het negatieve deel van de balans. Het positieve deel is aan de Nederlandse Kerk in Duitsland: Henri's opvolger Peter Schoon heeft met een geordende administratie kunnen beginnen. Door de inzet van Henri en Bruni heeft de Evangelische Kirche, onze belangrijkste geldschieter, de NKiD als een zeer betrouwbare partner leren kennen. Hier zij dank uitgesproken. |

BALJE

- Scheune Balje, 14.00 uur
 11. 12. ds. Rens Dijkman-Kuhn, Advents- en Kerstdienst, Ev.-luth. kerk, Balje
 26. 02. ds. Rens Dijkman-Kuhn, Avondmaalsviering, Gemeentecentrum Ev.-luth. kerk Balje

BELLIN

- Agrarzentrum Bellin, 10.30 uur
 11. 12. drs. Hanneke Allewijn
 25. 03. drs. Hanneke Allewijn

BERLIJN

- 3e zondag van de maand, 11.30 uur, Hugenottenkirche, Joachim-Friedrich-Straße 4, Berlin-Halensee (Charlottenburg)
 30. 12. (Zaterdag!) 14.30 u. Kerkdienst met de Französische Gemeinde, aansluitend feestelijk samenzijn
 18. 12. drs. Hanneke Allewijn
 15. 01. drs. Hanneke Allewijn
 19. 02. NN.

DÜSSELDORF

- 3e zondag van de maand, 10.30 uur, Paul-Gerhardt-Haus, Heerdtter Landstraße 30
 18. 12. ds. Pieter Roggeband, Adventsdienst plus Kerstviering
 15. 01. ds. Pieter Roggeband
 19. 02. ds. Pieter Roggeband

DUISBURG-RUHRORT (NKadR)

- Iedere zondag, 10.30 uur, Rheinallee 14
 04. 12. ds. Pieter Roggeband
 11. 12. ds. Gert van Zeben
 18. 12. ds. Berend Ligtenberg
 25. 12. ds. Gert van Zeben; Laar
 26. 12. ds. Gert van Zeben; Familiekerstfeest in laar, aanvang 14.00 u.
 01. 01. geen dienst
 08. 01. ds. Gert van Zeben
 15. 01. NN.
 22. 01. ds. P.F. Boomsma
 29. 01. ds. Gert van Zeben
 05. 02. ds. Pieter Roggeband
 12. 02. ds. Gert van Zeben
 19. 02. ds. B.J. Ligtenberg
 26. 02. ds. Gert van Zeben

FRANKFURT AM MAIN

- 1e zondag van de maand, 11.15 uur, Ev.-reform. Kirche, Freiherr-vom-Stein-Straße 8 (bovenzaal)
 04. 12. ds. Jisk Steetskamp, Oberhöchstadt/Taunus
 26. 12. ds. Tim van de Griend, Kerstdienst
 01. 01. geen dienst
 05. 02. ds. Tim van de Griend, Heilig Avondmaal

COLOFON_

Schakel-Kontakt
 37^e jaargang · nr. 6 · december 2011

Uitgever: Kerkenraad van de Nederlandse Kerk in Duitsland · *Redactie:* Marjolein Kranse, Dr. Albert de Lange, Edward Remeyn, Pieter Roggeband (v.i.S.d.P.)
 Kerkelijk Bureau, Annie Wagenaar
 Lienen 1, 26931 Elsfleth, Tel.04404-960296

Fotos: p.1+2: Margret Hofheinz-Döring/ Galerie Brigitte Mauch Göppingen CC-BY-SA 3.0; p.9: Silberwolf CC-by-SA 3.0; Andreas Praefcke GFDL; p.11: Schubnel.J; p.12: MiguelAngel fotografo GFDL

Realisering: DIGNUS ■ DE
 Bezugspreis im Mitgl.beitrag enthalten

Kopij voor Schakel-Kontakt en voor de regionale bijlagen totenmet **04. 01. 2012** inleveren bij Marjolein Kranse en Pieter Roggeband: *Meditatie, column, e.d., toezenden aan roggebandp@web.de; de regionale bijdrages toezenden aan m.kranse@hotmail.com.*

HAMBURG

- 11.00 uur, kapel Winterhuderweg
 04. 12. ds. Rens Dijkman-Kuhn, Advents- en Kerstdienst
 22. 01. ds. Rens Dijkman-Kuhn

KARLSRUHE

- 1e zondag van de even maand, 17.00 uur Simeonkapelle, Insterburger Straße 13
 04. 12. ds. Tim van de Griend, Adventsdienst met muzikaal ensemble
 05. 02. ds. Tim van de Griend, Heilig Avondmaal

KEULEN/BONN

- 10.15 uur, Auferstehungskirche (Gemeindehaus), Auferstehungskirchweg 7, Köln-Sürth
 26. 12. ds. Pieter Roggeband 11.00 u.
 29. 01. ds. Pieter Roggeband
 26. 02. ds. Pieter Roggeband

MANNHEIM

- Iedere zondag, 11.00 uur, Hafenkirche, Kirchenstraße 15
 04. 12. ds. G. van Zeben
 11. 12. ds. H. v. d. Ham
 18. 12. ds. P. F. Boomsma
 25. 12. geen dienst
 01. 01. geen dienst
 08. 01. NN.
 15. 01. ds. L. Kruger
 22. 01. ds. P. Prins
 29. 01. ds. H. v.d. Ham
 05. 02. ds. H. v.d. Ham
 12. 02. ds. L. Kruger
 19. 02. ds. M. B. Nieuwkoop
 26. 02. ds. J. de Wit

MÜNCHEN

- 3e zondag van de maand, 11.30 uur, Ev.-reform. Kirche, Reisingerstraße 11
 18. 12. ds. Tim van de Griend
 15. 01. ds. Tim van de Griend, Heilig Avondmaal
 19. 02. ds. Tim van de Griend, Adventsdienst

MÜNSTER-HAMM

- 2e zondag van de maand, 10.30 uur, Johannes-Kapelle, Bergstraße 36, Münster
 11. 12. ds. Pieter Roggeband, Adventsdienst en Kerstviering
 08. 01. ds. Pieter Roggeband
 12. 02. ds. Pieter Roggeband

SCHWEI

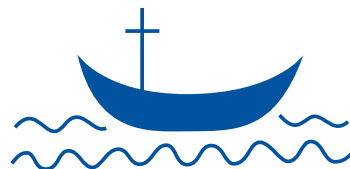
- Ev.-luth. kerk Schwei, 10.30 uur
 18. 12. ds. Rens Dijkman-Kuhn, Advents- en Kerstdienst
 05. 02. ds. Rens Dijkman-Kuhn

STUTTART

- 2e en 4e zondag van de maand, 11.15 uur, Alte Ev. Kirche, Amstetter Straße 5, Stuttgart-Hedelfingen
 11. 12. ds. Tim van de Griend, Adventsdienst
 25. 12. ds. Tim van de Griend, Kerstdienst
 08. 01. ds. Tim van de Griend, Heilig Avondmaal
 22. 01. ds. Tim van de Griend
 12. 02. ds. Tim van de Griend
 26. 02. ds. Tim van de Griend, Heilig Avondmaal

Hallenberg

- Ev. Gemeindezentrum, Heiligenhausstraße
 24. 12. 19.30 u. ds. P. E. G. Wiekeraad
 25. 12. 11.30 u. ds. P. E. G. Wiekeraad
 31. 12. 15.30 u. ds. P. E. G. Wiekeraad
 01. 01. 15.00 u. ds. P. E. G. Wiekeraad, Pfarrer U. Buss

NEDERLANDSE KERK IN DUITSLAND

www.nkid.kerknet.de

Predikanten_

Noord: ds. Rens Dijkman-Kuhn
 Ebert-Allee 5, 22607 Hamburg
 Tel./Fax 040.65681329
 Handy 01520 29 05 183
 E-mail: rinske.d-kuhn@web.de

Oost: Pastorale Werker:
 drs. Hanneke Allewijn
 Schererstraße 12, 13347 Berlin
 Tel. 030.21983327, Handy 0151.21648129
 E-mail: hannekeallewijn@yahoo.com

West: ds. Pieter Roggeband
 Bandstraße 21, 45359 Essen
 Tel. 0201.52 39136
 E-mail: roggebandp@web.de

Zuid: ds. Tim van de Griend
 Düsseldorfer Straße 11
 60329 Frankfurt am Main
 Tel. 0151.41639646; nieuw: 01764 7045499
 E-mail: griend@nkid.kerknet.de

Voorzitter_

ds. Pieter Roggeband

Scriba_

Netty van Rijssen, Schubertstraße 1
 48301 Nottuln-Appelhülsen
 Tel. 02509.994258
 E-mail: scriba@nkid.kerknet.de

Voorzitter Verein_

Suzanne Oonk-Reilink
 Zeisigstraße 70
 26817 Rhaderfehn
 Tel. 04952.6105421
 E-mail: suzanne.oonk@web.de

Penningmeester/Boekhouder_

Pieter Schoon
 Schulzstraße 13B, 85579 Neubiberg
 Tel. 089.6013503
 E-mail: pschoon@web.de

Bankrekeningen_

Bank für Kirche und Diakonie Duisburg
 Ktnr. 101 202 0011 · BLZ 35060190
 BIC: GENODED 1 DKD
 IBAN: DE65 3506 0190 1012 0200 11
 t.n.v. Nederlandse Kerk in Duitsland
 voor Nederland:
 Rabobank Rek.nr. 332 266 621
 t.n.v. Nederlandse Kerk in Duitsland

Kerkelijk Bureau_

Annie Wagenaar
 Lienen 1, 26931 Elsfleth
 Tel.04404-960296
 E-mail: kerkbureau@nkid.kerknet.de

Kerkelijk Centrum_

Rheinallee 14, 47119 Duisburg